

**TEMA
ELSÄKERHET**

AVTAL

Info från förbundsledning & förhandlings
Svenska Elektrikerförbundet. Kontakt 08-412 82 82. postb.

NYA REGLER HOTAR ELSÄKERHET OCH LÖNER PROTESTERA!

Elektrikerna

Inom kort kan du som elektriker tvingas bli elansvarig och själv få betala för att bli godkänd. Fixar du inte kraven står du utan jobb. Ett väl fungerande system som gett Sverige Europas främsta elsäkerhet hotas nu att raseras.

- Vems ärenden har Elsäkerhetsverket börjat springa?

Generaldirektörer bör lägga korten på bordet omedelbart. Planerna att radikalt skjuta sönder ett branschansvar och ersätta det med en ogenomtänkt statlig byråkrati betecknar vi faktiskt som en krigsförklaring mot landets elektriker, dundrar Jonas Wallin, förbundsordförande.

- Varför ersätta ett väl fungerande system för behörighet, ansvar och utbildning som gjort Sverige till ett av Europas elsäkraste länder, frågar Ronny Wenngren.

- Har Elsäkerhetsverket börjat jobba åt Svenskt Näringsliv och liberaliseringsivrare? Eller har regeringen beordrat detta? Vi kommer att bekämpa detta.

Elsäkerhetsverket hotar svensk elsäkerhet!

Ett uppdrag för Elsäkerhetsverket om att förenkla behörighetsreglerna blev plötsligt till något helt annat. Liksom i Norge verkar det handla om beställningsverk från arbetsgivarna.

Elsäkerhetsverket arbetade vintern och våren 2009 - 2010 ut ett förslag för att ändra de gällande föreskrifterna för elbehörighet (Elsäkerhetsverkets författningssamling 2007:2). Omarbetningen avsåg

endast en förenkling huvudsakligen så att det endast skulle finnas två behörigheter. Tidigare hade det funnits ett antal specialbehörigheter. Behörigheterna skulle vara tidsbegränsade till 15 år. Dessutom föreslogs några andra i huvudsak rent formella förändringar.

Dessa förändringar godtog av Elsäkerhetsrådet.

Vid ett sammanträde med Elsäkerhetsrådet den 28 september 2010 presenterade Elsäkerhets-

verket helt överraskande helt nya regler. Någon annan information om reglernas innehåll än den som framgår av sammanfattningen gavs inte på sammanträdet.

Enligt den tidsplan för genomförande av förändringen som presenterades på mötet skulle reglerna vara slutlig beredda redan innan de kom upp på mötet den 28 september, remissen skulle ut under oktober månad.

Ronny Wenngren

Arne Dufåker

Urban Pettersson

Ulf Carlsson

Göran Söderlund

Elsäkerhetsverkets förslag

Vid Elsäkerhetsrådet möte 28 september 2010 presenterade Elsäkerhetsverket överraskande helt nya regler. På vems uppdrag eller begäran framkom inte. Men liksom i Norge, där motsvarande utveckling skett, kan man ana krav på liberalisering av arbetsmarknaden för elektriker från arbetsgivare. Ytterst handlar det om att kunna använda fler yrkesmän som elektriker. Därmed kan lönekostnaden pressas.

- "Alla som i framtiden ska arbeta med elinstallationer enligt författningen ska ha behörighet.
- Full elinstallationsbehörighet ska meddelas den som dels avlagt godkänt elinstallatörsprov, dels genomfört en särskild praktik på högspänningsanläggningar.
- Elsäkerhetsverket ska fatta beslutet att meddela behörighet på grundval av bevis om godkänt provresultat och i förekommande fall intyg om praktik på högspänningsanläggningar.
- Den som vill avlägga prov ska stå för provkostnaden.
- Yrkesmannainstitutet föreslås

upphöra och därmed också kravet på att en yrkesman och den installatör som har överinseende över yrkesmannens arbete ska vara anställda i samma företag.

- Övergången från dagens system till det nya föreslås ske under relativt lång tid så att branschen inte störs och för att undvika problem

för dem som innehar behörighet eller arbetar som yrkesman enligt dagens bestämmelser.

- Övergången blir mest komplicerad för yrkesmännen, eftersom det i dag inte finns några formella krav på yrkesmännen. För att kunna föreskriva övergångsregler för yrkesmännen måste gruppen identifieras.
- Elsäkerhetsverket föreslår att den som vid ikraftträdandet är yrkesman ska anmäla sig till Elsäkerhetsverket och därefter föras in i ett särskilt register. För den som blivit registrerad börjar sedan en övergångstid löpa."

Så påverkas du som elektriker

Alla elektriker tvingas skaffa sig en elbehörighet. Det innebär att anställda som i dag är yrkesmän, efter en övergångstid, om man inte klarar de krav Elsäkerhetsverket uppställer, kan berövas sitt levebröd. Du ska dessutom betala din utbildning för att få denna behörighet. Du måste genomgå av dig själv finansierad prövning.

behörighet.

Ansvaret måste rimligen, om reformen ska kunna genomföras, delas upp så att var och en som utför behörighetskrävande arbetet ska ha ansvar för sina arbetsmoment.

Nytt ansvar på dig!

I dag har den behörige installatören helhetsansvaret för elsäkerhet. Vem som har skadeståndsansvar och straffansvar är väldefinierat.

Reformen innebär att krav på att behörig elinstallatör ska vara anställd i företaget och svara för att yrkesmännen har erforderlig yrkesskicklighet, ersätts med att varje yrkesman som utför arbete ska ha

Detta medför:

A) Oerhörda dokumentationsproblem. Hur ska det vara möjligt att avgöra vilken yrkesman som utfört det arbetsmoment som åsamkat skadan, kanske flera år efter det att arbetet utförts.

B) Om var och en som utför ett el-arbete ska ha ansvar för detta kräver det också att ansvar för material, arbetets utförande,

resurser, tid som ska användas för det aktuella arbetsmomentet delegeras till denna nivå. Arbetsledningsrätten ska delegeras ner till varje ansvarig yrkesman, ett helt realistiskt moment. Den sannolika effekten blir då att yrkesmannen får ansvaret för ett arbete som han/hon inte har någon möjlighet att ta huvudansvar för eftersom han saknar befogenheter att genomföra det på ett säkert sätt.

"Vi ska bekämpa detta in i det sista!"

Tomas Sandgren

Jonas Wallin

Konsekvenserna av förslaget

– Våra kamrater i norska El&It har i många år bekämpat s k tekniska förslag från staten. Där har det varit klart att bakom kraven på förändringarna av kompetens- och föreskrifter inom elsäkerheten har det funnits arbetsgivarintressen. Företagen vill liberalisera kraven på arbetskraften. De vill ha fler att vraka bland. De bryter upp sambandet fast anställd elektriker och ansvarig på samma elfirma och öppnar upp för ett billigare B-lag. Verket deklarerar inte bakgrunden, säger Wenngren.

Enligt Elsäkerhetsverkets förslag ska Yrkesmannainstitutet upphöra och därmed kravet att en elektriker och den installatör som har överinseende över dennes arbete ska vara anställda i samma företag.

- Elsäkerheten ska i stället lösas genom att **alla som ska arbeta med elinstallationer enligt författningen ska ha behörighet**.

- Full elinstallationsbehörighet får den som avlagt godkänt elinstallatörsprov, dels genomfört en särskild praktik på högspänningsanläggningar.

- För yrkesmännen ska den som vid ikraftträdandet är yrkesman anmäla sig till Elsäkerhetsverket och därefter föras in i ett särskilt register och på det sättet över-

gångsvis få behörighet. För den som blivit registrerad börjar sedan en övergångstid, sedan ska även dessa avlägga prov för behörighet.

Tvårs emot verkets egen policy

Regelsystemet är helt omskapande. Motiveringen regelförenkling verkar inte riktig. Systemet skapar fler regler och byråkrati. Det går emot de flesta av de egna regler Elsäkerhetsverket uppsatt för förenkling:

- Upphåva lagstiftning eller andra regleringar.
- Använda alternativ till lagstiftning som exempelvis frivilliga överenskomelser eller standardisering
- Begränsa omfattningen av tillämpningen av lagstiftningen för vissa grupper t ex småföretag.

- Ta bort tillståndskrav .

Myndighetskontroll

– Detta är ingen regelförenkling. Det innebär myndighetsregler i stället för branschregler som fungerat i ett sekel, så väl att Sverige har bland den bästa elsäkerheten i Europa, säger Ronny Wenngren, förhandlingschef.

Du blir skadestånds- och straffansvarig

Om det nya förslaget genomförs drabbas du som elektriker av ett helt nytt skadeståndsansvar och straffrättsligt ansvar.

– Det här är oerhört allvarligt. Elektriker hamnar i en ansvarssituation utan att få någon behörighet som gör det möjligt att med helhetsansvar genomföra det, säger Ronny Wenngren.

"Ensam-elektrikern"

– Att detta i förlängningen medför att elföretaget anlitar ensamma arbetstagare som uppdragstagare med F-skatt, är naturligtvis inget som kommer att förstärka elansvar eller elsäkerhet, säger Wenngren.

Möjliga konsekvenser

- Slår sönder ett fungerande yrkesutbildningssystem vilket går helt emot regeringens intentioner att parterna på arbetsmarknaden genom lärlingsutbildning i större utsträckning ska svara för yrkesutbildning.

- Ökad osäkerhet och svårigheter att klarlägga var elsäkerhetsansvaret ligger såväl under uppförande som efter färdigställande av elanläggning.

- Stora svårigheter att få någon helhet på ansvar, vilket av naturliga skäl medför oklarheter i ansvarsfördelning.
 - Ökad risk för elskador såväl under arbetet som efter färdigställande av anläggning.
 - Systemet kommer att strypa inflödet av elektriker, beroende på oklarheter om El-behörigheten går att få efter utbildningstidens slut.
- Efter ett övergångsskede kommer det att uppstå brist på behöriga elektriker, med två möjliga effekter. Man försöker få arbetena utförda av obehöriga eller risk för ökade kostnader för elarbete, bedömer Wenngren.

Fullständigt förödande för parternas engagemang i yrkesutbildningen

– Jag blir ordentligt förbannad när jag läser om sådana här förslag från en statlig myndighet som ska ha som syfte att öka elsäkerheten. Elsäkerhetsverket överhuvudtaget inte redovisat hur den fortsatta yrkesutbildningen, som i dag sker genom lärlingsutbildning ska gå till efter den föreslagna reformen, säger Thomas Sandgren, 1:e vice ordförande.

– Man riskerar att slå sönder en organisation där parterna har ett lokalt, regionalt och centralt utbyggt kontaktnät och där man får ta ansvar för vår bransch, på gott och ont. Att underminera det eller rättare sagt ta död på det är direkt oansvarigt, säger Sandgren.

ECY och ELY blir onödiga

I dag finns en uppbyggd organisation för kontroll av att lärlingsutbildningen uppfyller fackmannamässiga krav genom de engagerade företagen med sina särskilt utsedda

Thomas Sandgren, 1:e vice ordförande i förbundet.

handledare, yrkesutbildningsplaner som övervakas av ECY och ELY.

Organisationen bekostas i sin helhet av branschen och ger internationellt sett en mycket

hög yrkeskunskap åt de utbildade yrkesmännen.

I praktiken innebär Elsäkerhetsverkets förslag att branschen om denna lärlingsutbildning skulle fortsätta skulle svara för en utbildning, över vilken den i sin helhet saknar inflytande för hur den ska bedriva och vad den ska innehålla, eftersom detta kommer att styras av Elsäkerhetsverkets krav för behörighet.

– Övervakningen av den nuvarande utbildningen som sköts av ECY och ELY förlorar då i sin helhet betydelse, om inte Elsäkerhetsverket i sina behörighetskrav för att vara yrkesmän ställer som villkor att utbildningen av den enskilde lärlingen godkänns av ECY och ELY. Men i så fall saknar ju behörighetsprövningen helt betydelse, kommenterar Sandgren.

Svårare rekrytera lärlingar

Om lärlingar vidare inte kan vara säkra på att de får sin behörighet efter genomgången gymnasie- och lärlingsutbildning efter de krav som Elsäkerhetsverket uppställer för behörighet kan man räkna med att rekryteringen av lärlingar försvåras.

– Om behörighetskravet skulle bygga på nuvarande ordning skulle det alltså innebära tre år el-tekniskt gymnasium, ett år som lärling, två år som elektriker utan behörighet för att få av Elsäkerhetsverket godkänd praktik samt 6 månader oavlönad kurs för elbehörighet, säger Sandgren.

– Man kan undra hur två år som elektriker utan behörighet ska gå till då man inte får arbeta med arbete enligt elsäkerhetsförordningen utan behörighet.

–Att tillbringa 6,5 år av sin utbildning utan att veta om man blir behörig att arbeta inom det yrke man utbildat sig för är ju inte en särskilt lockande utsikt.

Näringsförbud för veteraner

– I praktiken blir det också ett näringsförbud på folk som har jobbat i 30 år och vet hur det funkar i praktiken men som inte jobbat med högspänning och som inte kan läsa in teorin, säger Arne Dufåker, ombudsman på förhandlingsvdelningen.

Effekter av byråkratiseringen

Då Elsäkerhetsverket prövar både praktik och teori enligt förslaget till ändring av behörighetsföreskrifter uppstår ett antal effekter

1. Arbetsgivarens intresse av att betala för en yrkesutbildningsorganisation som man får ur företagets utgångspunkt fritt av Elsäkerhetsverket kan förväntas minska starkt. Man kan på sikt utan vidare föreutse att elbranschens yrkesnämnds verksamhet faller ihop.

2. Elsäkerhetsverkets möjligheter att pröva att genomförd praktik uppfyller kvalitetskrav, blir antingen en mycket dyr verksam-

het med en regionalt uppbyggd kontrollorganisation, eller helt kvalitétslös, sannolikt det senare med hänsyn till statens sparkrav på myndighetsverksamhet.

3. Elföretag åläggs nya och kostsamma regler för att få sin arbetskraft behörighetsprövad. Elektrikerförbundet kommer aldrig att godkänna att dess medlemmar skall åläggas en 6 månaders avlönad utbildning för att få arbeta, vilket innebär att kostnader återfaller på arbetsgivaren med hänsyn till förbundets förhandlingskraft. Det är för övrigt tveksamt om de mindre elbranschföretagen ö.h. skulle orka med en sådan kostnad. Man kommer helt enkelt inte att anta några lärlingar.

4. En verksamhet som i dag är reglerad och fungerar väl genom branschöverenskommelser kommer i stället att regleras genom offentliga förordningar och offentlig byråkrati.

5. Den överspilling av utbildade yrkesmän som lämnar branschen och försörjer andra arbetsmarknader med utbildade yrkesmän kan förväntas upphöra, eftersom det blir så komplicerat att erhålla kompetens som yrkesman.

Så säger Avtalet idag

Yrkesmannens yrkeskunnande definieras i Installationsavtalet:

2 kap ANSTÄLLNING

§1 Rekrytering till yrket

● Rekrytering av yrkesman som ska arbeta med sådana arbetsuppgifter som endast får utföras under överinseende av Elinstallatör och rekrytering av övriga arbetstagare ska ske enligt bestämmelserna i yrkesutbildningsavtalet.

● Vid rekrytering av övriga arbetstagare ska vederbörandes kompetensnivå motsvaras av lägst 3-årig gymnasieutbildning med inriktning inom avsett teknikområde.

● Arbetstagare får dock anställas om vederbörande på annat sätt förvärvat sådan yrkeskunnighet, som bedöms jämförbar med den utbildning som föreskrivs i yrkesutbildningsavtalet. I sådana fall bör ELY (Elbranschens lokala yrkesnämnd) rådfrågas innan anställning sker.

Anmärkning

● Med Elinstallatör avses en person som av Elsäkerhetsverket meddelats behörighet att utföra elinstallationsarbete.

Standarden EN-SS 50 110-1 håller på att revideras

Just nu pågår arbetet med att revidera standarden (arbete på elektriska anläggningar under 1000 volt). Standarden används ofta av elföretag i kombination med ESA eller ISA, berättar Göran Söderlund, elsäkerhetsansvarig på förbundet.

I BTTF-62-3, som är det internationella utskottet för standarden, hade tyskarna begärt att standarden skulle precisera de olika personerna som driftansvarig, elarbetsansvarig, anläggningsansvarig mm.

Experter från hela Europa har träffats vid fyra tillfällen och efter nyår kommer förmodligen ett förslag ligga klart redo att skickas ut.

I Sverige är det Svensk El-standard (SEK) som är remissinstans och TK 74 (teknisk kommitté) vars arbetsnamn är "Arbete med spänning" som lämnar remissyttrande.

– Förbundet har deltagit i både det nationella och internationella arbetet. Förslaget kommer att innebära en skärpning av reglerna för hur arbetet ska gå till, säger Söderlund.

ELSK-FS 2010:4 fr o m 1 jan 2011

Ändringsföreskriften, ELSÄK-FS 2010:4, till Elsäkerhetsverkets föreskrifter (ELSÄK-FS 2007:2) om behörighet för elinstallationer är nu färdig.

Beslut om ändringsföreskriften togs den 18 juni och föreskriften kommer från tryck den 9 juli. ELSÄK-FS 2010:4 träder i huvudsak i kraft den 1 januari 2011. De delar som rör återopande av utbildningar (15-årsregeln) träder dock i kraft först den 1 januari 2013.

Ändringar

En av de stora ändringarna innebär att det införs ett krav på att den senaste genomförda utbildning som återopas inte får vara äldre än

femton år (gäller även den senaste avlagda examen). Vidare försvinner behörigheten BB2.

OBS! BB2-behörigheten finns kvar under den period som den är beviljad för. När det är dags för en person med BB2-behörighet att förlänga sin behörighet kommer denne att få en BB1-behörighet. Det går inte att begära förlängning innan giltighetstiden för BB2-behörigheten har löpt ut.

Under övergångstiden, fram till den 1 januari 2011, kommer BB2 att finnas kvar, och det går också att ansöka om en sådan.

För- och färdigamälan tas bort
Ytterligare en stor förändring är att

den så kallade för- och färdigamälan tas bort. Föranmälan innebär i korthet att man begär tillgång till så kallad byggström. Färdigamälan innebär en anmälan om att byggströmmen kan kopplas bort och den ordinarie strömmen kopplas in.

I och med ändringsföreskriften förenklas systemet då det blir färre behörighetsnivåer i framtiden.

Varje år handlägger Elsäkerhetsverket cirka 1 600 nya ansökningar.

Vill du med anledning av femton-årsregeln förlänga din behörighet så är uppmaningen att du snart ska skicka din ansökan till Elsäkerhetsverket.

Det blir omfattande konsekvenser på alla våra avtal!

Arne Dufåker, ombudsman förhandlingsavdelningen med lång erfarenhet av installationsavtalet.

– Elsäkerhetsverkets förslag reser massor av frågor som måste diskuteras ute bland alla elektriker. Det påverkar alla elektriker, men också deras familjesituation då det handlar om att de blir fullt juridiskt ansvariga för en säker elinstallation, säger Arne Dufåker.

– Går det egentligen att vara anställd om förslaget genomförs? Du blir arbetsledare och måste ha kontroll över alla delar av din installation som du helt är ansvarig för. Du måste kunna beordra, du måste ha kontroll på inköp och vilka material som används för din installation. För vem ska annars göra det när du är ansvarig?

– Ska du stoppa ett bygge tills du fått fullständig dokumentation och alla korrekta ritningar? Vågar du ta beslut och ansvar själv om du inte fått alla ritningar på den beställda installationen. Har du någon som helst anledning att äventyra ditt kontrollansvar?

– Som jag ser det påverkas arbets-

ledningsrätten så grundläggande med förslaget att det egentligen tvingar fram att de enskilda elektrikerna tvingas bli egenföretagare. Är det kanske det man vill, undrar Arne.

Ulf Carlsson, 2:e vice ordförande och ansvarig för Kraftverksavtalet.

– Verkar inte riktigt genomtänkt. Undrar vad kraftverkarna säger när de får höra detta. Konsekvenserna av fullt juridiskt ansvar, med tanke på de ekonomiska värden som många kraftverksarbeten har, kan inte överblickas. En försiktig bedömning är att många skulle tveka att ta det ansvaret, säger Ulf.

– Undrar om Elsäkerhetsverket över huvudtaget har haft en dialog kring detta med EFA? Jag ska givetvis ta upp detta med våra motparter inom Energiföretagen. Om det skulle bli verklighet väntar ganska många överläggningar snabbt skulle jag gissa, säger Ulf Carlsson.

– Jag ska strax ut och träffa kraft-

"Det här måste ju snackas igenom på varje arbetsplats..."

verkare ute i produktionen och revovisa för dem hur Elsäkerhetsverket numera verkar tänka. Remissynpunkter lär nog inte vänta på sig, säger Ulf Carlsson.

Oskar Larsson, 23 år, Unga Elektriker, yrkesverksam på Bravida i Uppsala.

– Man undrar hur det ska bli med utbildningen på elprogrammet och konsekvenser för lärlingsutbildningen, säger Oskar Larsson.

– Enligt min syn är det ren strategi för att dela upp vår yrkeskvalifikation, där man t ex kan vara anställd för att bara dra kabel eller montera kabelstegar. Färre kommer vara anställda som elektriker, vilket leder till en lägre lön.

– Ska man satsa direkt på att bli egenföretagare eller? Lönen för en elektriker måste öka med minst 10-20 000 i månaden med ansvaret!

Per Lawén, ombudsman Verksamhetsregion Väst med placering i Karlstad.

– Detta är ett beställningsverk från marknadsliberalerna på de som har minst möjlighet att rent praktiskt ta ett fullt ansvar.

– Skulle förslaget genomföras leder det till klart försämrade elsäkerhet och fler olyckor.

– Detta skulle direkt leda till kompensationskrav i storleksordningen 10 000 kronor i månaden, blygsamt och lågt räknat.

– Jag undrar om elföretagen är det minsta medvetna om vilket kaos detta skulle ställa till med, säger Per Lawén.

Nicklas Tempel, 1:e ombudsman Verksamhetsregion Syd, Malmö.

– Ett fullständigt absurt förslag från Elsäkerhetsverket. Man skjuter bara ner elsäkerhetsansvaret från företaget till den enskilde elektrikern.

– Genomförs förslaget måste den enskilde elektrikerna skaffa sig full kontroll över hela elinstallationen t ex val av verktyg, material, komplett dokumentation och ritningar innan ens installationen påbörjas. Det kommer att leda till en revolution av arbetsledningsrätten. Det senare är inte oäven tanke men nog inte vad de tänkt, säger Tempel.

NYA REGLER HOTAR ELSÄKERHET OCH LÖNER PROTESTERA!

Elektrikerna

Vi elektriska yrkesmän oroar oss över att en statlig myndighet, Elsäkerhetsverket, tänker radera ett väl fungerande system för behörighet, ansvar, utbildning och elsäkerhet.

Vi ansvariga för Svenska Elektrikerförbundets kollektivavtal reagerar skarp mot ett hotande systemskifte där ansvar och delaktighet mellan elteknik- och energibranschens parter ersätts med statlig byråkrati och detaljreglering.

Det finns hos oss en stor oro, liksom hos våra norska kamrater inom EL&IT, att föreslagna förändringar av regler och föreskrifter egentligen handlar om en liberalisering av regler och villkor. Det får som konsekvens att man öppnar upp för dumpning av löner och allmänna villkor snarare än att värna samhällets och näringslivets behov av kunniga yrkesmän och höjd kvalitet på elsäkerheten.

Vi uppmanar dig och dina kollegor att på arbetsplatserna diskutera Elsäkerhetsverkets förslag och reagera på det.

Våra krav är:

- Behörig installatör och yrkesmannen ska vara anställda i samma företag.
- In- och uthyrning ska bara kunna ske mellan företag som har behörig installatör anställd och som har egen produktion.
- Samma krav ska ställas på såväl svensk som utländsk arbetskraft och företag.
- Yrkesarbetaren ska definieras i avtal mellan parterna (Certifiering).

Stockholm i december 2010

Ronny Wenngren
Förhandlingschef

Arne Dufåker
Installationsavtalet

Jonas Wallin
Förbundsordförande

Ulf Carlsson
Kraftverksavtalet